

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/23/2020
Identifikačné číslo spisu: 2317200744
Dátum vydania rozhodnutia: 30.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2317200744.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Svetlovskej a sudcov JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a Mgr. Dušana Čima v spore žalobcov 1/ M. N., bývajúceho v Š., D. XXXX/XX, 2/ C. N., bývajúcej v Š., D. XXXX/XX, obaja zastúpení JUDr. Evou Szikorovou, advokátkou so sídlom v Šali, Hollého 1854/9, proti žalovaným 1/ CARACAL INVEST, a.s., so sídlom v Bratislave, Kamenné námestie 10A, IČO: 43 797 903, 2/ Invia.sk, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Dunajská 4, IČO: 35 884 797, zastúpenej JUDr. Miladou Koukalovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Špitálska 10, o zaplatenie 1 512,44 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15 Csp 17/2017, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 19. augusta 2019 sp. zn. 23 Co 210/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej 2/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 19. apríla 2018 č. k. 15 Csp 17/201 - 174 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ sumu 1 512,44 eur s 8 % úrokom z omeškania ročne od 3. septembra 2016 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením ktorejkoľvek zo žalovaných voči ktorémukoľvek zo žalobcov zaniká povinnosť plniť druhému zo žalovaných v rozsahu tohto plnenia a žalobcom priznal plné právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 3 ods. 1, § 451 ods. 2, § 741a, § 741h ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 4 ods. 1 zákona č. 281/2001 Z.z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a vecne tým, že žalovaná 1/ si svoju zmluvnú povinnosť obstarat' pre žalobcov vopred dohodnutú kombináciu služieb nespĺnila a neposkytla žalobcom dohodnuté protiplnenie k ich realizovanému finančnému plneniu. Na základe toho žalobcovia od uzatvorenej zmluvy platne odstúpili, v dôsledku čoho došlo k zrušeniu zmluvy od počiatku a žalovaná 1/ bola povinná vrátiť ako cestovná kancelária plnenie poskytnuté tretej osobe v jej prospech. Keďže žalobcovia v prospech žalovanej 1/ plnili prostredníctvom žalovanej 2/ z právneho titulu, ktorý v dôsledku ich odstúpenia od

zmluvy o zájazde odpadol, došlo na strane žalovanej 1/ k vzniku bezdôvodného obohatenia, a to aj napriek tomu, že mu finančné prostriedky v skutočnosti vyplatené žalovanou 2/ neboli. Dospel k záveru, že právo žalobcov na vydanie nimi poskytnutého plnenia je potrebné priznať aj proti žalovanej 2/, a to aj napriek tomu, že žalovaná 2/ nevstúpila priamo do zmluvného vzťahu so žalobcami a pri svojej činnosti vystupovala voči žalobcom ako obchodný zástupca žalovanej 1/. Vychádzal z názoru, že aj obchodný zástupca, ktorý pri vykonávaní svojej činnosti pri obchodnom zastúpení zastúpenej osoby prichádza do styku so spotrebiteľmi a v mene zastúpenej osoby uzatvára zmluvy v mene zastúpeného, musí rešpektovať všetky práva vyplývajúce spotrebiteľom z právnych predpisov. Vykonaným dokazovaním však zistil, že žalovaná 2/ platbu od žalobcov prijala, túto však neodviedla žalovanej 1/ z dôvodu, že mala vedomosť, že žalovaná 1/ nemala od 1. januára 2016 uzavreté poistenie a stratila tým aj oprávnenie poskytovať služby cestovnej kancelárie, a teda aj vymoženie pohľadávok jej samotnej proti žalovanej 1/ sa výrazne sťažuje a práve z tohto dôvodu vykonala zápočet ňou prijatých platieb za zájazdy organizované žalovanou 1/ oproti svojim pohľadávkam voči žalovanej 1/. Súd prvej inštancie vyvodil záver, že takýmto postupom žalovaná 2/ porušila právo žalobcov ako spotrebiteľov na ochranu ich ekonomických záujmov pred svojím vlastným záujmom. Takýto postup považoval jednoznačne za konanie v rozpore s dobrými mravmi. Poukázal na tom, že žalovaná 2/ svojím nekonaním voči spotrebiteľom, ktorých finančné prostriedky mala k dispozícii, porušila ich právo na informácie a zamlčala im dôležitý údaj, že žalovaná 1/ od 1. januára 2016 stratila oprávnenie poskytovať služby cestovnej kancelárie a túto informáciu im sprostredkovala až 17. mája 2016, teda až po tom, čo vykonala jednostranný zápočet a takýto postup považoval za vykonávanie práva na úkor práv spotrebiteľov v rozpore s dobrými mravmi, a preto nemôže požívať právnu ochranu. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej 2/ rozsudkom z 19. augusta 2019 sp. zn. 23 Co 210/2018 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že I. žalovanej 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom sumu 1 512,44 eur s 8 % úrokom z omeškania ročne od 3. septembra 2016 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, II. žalobu smerujúcu proti žalovanej 2/ zamietol, III. žalobcom priznal právo na náhradu trov prvoinštančného konania od žalovanej 1/ v rozsahu 100 % a žalovanej 2/ voči žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 %, IV. žalovanej 2/ voči žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia citoval nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 75/2016 zo 7. júla 2016 a uviedol, že žalovaná 2/ neuzatvorila žiadnu spotrebiteľskú zmluvu so žalobcami, pretože pri uzatváraní zmluvy o zájazde konala iba ako zástupca žalovanej 1/. Z tohto dôvodu bola žalovaná 2/ oprávnená prijať dohodnutú cenu zájazdu od žalobcov, keď žalobcovia si boli vedomí, že zmluvu o zájazde uzatvárajú iba so žalovanou 1/ a nie aj so žalovanou 2/. Ďalej uviedol, že k plneniu dohodnutého zo zmluvy o zájazde zo strany žalovanej 1/ nedošlo v dôsledku konania/opomenutia konania žalovanej 1/, keď neuzatvorila zmluvu o poistení proti úpadku na rok 2016, kedy malo dôjsť k uskutočneniu zájazdu. Mal za zrejmé, že žalovaná 1/ porušila svoju povinnosť vyplývajúcu zo zmluvy bez zavinenia žalovanej 2/. Uzavrel, že žalovanej 2/ by voči žalobcom mohol vzniknúť zodpovednostný vzťah napríklad v prípade, ak by nebola oprávneným zástupcom žalovanej 1/, prípadne ak by žalovaná 2/ v úmysle získať prospech od žalobcov týchto vedome zavádzala a uviedla by nepravdivé údaje, avšak v prejednávanej spore zmluva o zájazde bola uzatvorená v čase, keď žalovaná 1/ bola v zmysle platných právnych predpisov oprávnená na poskytovanie služieb cestovnej kancelárie. Bol názoru, že ani prijatie dohodnutej ceny zájazdu žalovanou 2/ od žalobcov nezakladá právny vzťah medzi stranami sporu, keď žalovaná 2/ prijala dohodnutú cenu zájazdu ako zástupca žalovanej 1/, nakoľko zo zmluvy o zájazde vznikajú práva a povinnosti priamo cestovnej kancelárii ako organizátorovi zájazdu. Skonštatoval, že žalovaná 1/ a ani žalobcovia nenapadli platnosť zmluvy o zájazde a z porušenia zmluvy o zájazde v tomto prípade nevzniklo žalobcom právo na zaplatenie dohodnutej ceny zájazdu od žalovanej 2/. Z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie voči žalovanej 2/ zmenil a žalobu v tejto časti zamietol. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá a výrokom o trovách konania podali dovolanie žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“). Navrhli, aby dovolací súd rozsudok

odvolacieho súdu zmenil a potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, prípadne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Za otázku, ktorá doposiaľ nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu riešená považovali otázku, I. či vznikla žalovanej 2/ solidárna povinnosť na zaplatenie žalovanej pohľadávky spoločne so žalovanou 1/, ak nebola zmluvnou stranou zmluvy o zájazde, platbu prijala ako zástupca v mene a na účet zastúpeného a po prijatí platby zastúpená stratila oprávnenie na podnikanie ako cestovná kancelária a či bola povinná túto platbu vrátiť žalobcom už v okamihu, keď sa dozvedela o zániku platnosti poistenia žalovanej 1/ proti úpadku, keď zánik oprávnenia na vykonávanie činnosti cestovnej kancelárie žalovanou 1/ nezavinila; II. či je jednostranný zápočet pohľadávok žalovanou 2/ voči žalovanej 1/ za stavu, keď žalovaná 2/ mala vedomosť o zániku oprávnenia na podnikanie cestovnej kancelárie žalovanou 1/ a za stavu, keď pohľadávka, ktorá bola predmetom započítania nebola podľa zmluvy medzi ňou a žalovanou 1/ ešte splatná platným právnym úkonom a či mohla takýto zápočet vykonať a platbu zinkasovanú od žalobcov si v celom rozsahu titulom zápočtu pohľadávok ponechať; III. či môže vzniknúť zodpovednostný vzťah medzi žalovanou 2/ (ako zástupcom) a žalobcami, ak žalovaná 2/ predávala zájazdy cestovnej kancelárie za stavu, keď vedela o existencii jej nezaplatených pohľadávok voči nej vo veľkom rozsahu, teda či takého konanie možno posúdiť ako konanie s odbornou starostlivosťou a tiež ak žalovaná 2/ najprv uskutočnila jednostranný zápočet, na základe ktorého titulu si ponechala platbu od žalobcov a až následne informovala žalobcov o zániku oprávnenia žalovanej 2/ na vykonávanie činnosti cestovnej kancelárie, teda či konala v súlade s dobrými mravmi. Posudzujúc podľa obsahu (§ 124 ods. 1 C.s.p.) prípustnosť dovolania vyvodzovali i z § 420 písm. f/ C.s.p., keď namietali, že odvolací súd tým, že sa nevenoval zásadným otázkam, o ktoré oprel svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, buď vôbec, alebo tieto zásadné otázky posúdil veľmi povrchno a formalisticky, nerozhodol v súlade s princípom právnej istoty a nerozhodol spravodlivo. Poukázali na skutočnosť, že podstatou tohto sporu bolo, či je daná spoluzodpovednosť žalovanej 2/ na vrátenie platby, keď a/ vedela, už pri uzatváraní zmluvy o zájazde, že žalovaná 1/ má problémy s platobnou disciplínou a sama má voči nej pohľadávky vo veľkom rozsahu a b/ neinformovala o skutočnosti zániku poistenia včas, ale najprv si jednostranným zápočtom svoje pohľadávky započítala a potom žalobcov informovala o vzniknutej situácii. Boli názoru, že skutočnosť, že žalovaná 1/ bola oprávnená platbu prijať, automaticky neznamená, že mala právo si ju v celom rozsahu aj ponechať po tom, ako nadobudla vedomosť o vzniku právnej prekážky u žalovanej 1/ v podobe zániku poistenia proti úpadku. Takisto to neznamená, že nemala povinnosť urobiť opatrenia pre odvrátenie hroziacej škody a nemala povinnosť o vzniknutej situácii žalobcov včas, pravdivo a úplne informovať a už vôbec to neznamená, že si mohla prijatú platbu započítať proti svojej pohľadávke, ktorá už existovala a bola splatná v čase, keď túto zmluvu o zájazde v zastúpení žalovanej 1/ uzatvárala.

4. Žalovaná 2/ vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu uviedla, že podstatnou skutočnosťou tohto sporu nie je platnosť či neplatnosť zápočtu, alebo podmienky, za ktorých si mohla ponechať platbu od žalobcov, ale podstatný je fakt, že finančné operácie a samotné obchodné vzťahy medzi žalovanou 1/ a žalovanou 2/ sú obchodné vzťahy medzi dvomi podnikateľmi a nemajú žiadny vplyv na povinnosti žalovanej 1/ ako organizátora zájazdu vyplývajúce zo zmluvy o zájazde voči žalobcom. Bola názoru, že nemohla porušiť práva žalobcov ako spotrebiteľov na ochranu ich ekonomických záujmov pred svojimi vlastnými, nakoľko so žalobcami spotrebiteľskú zmluvu neuzavrela. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6. Podľa § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §

420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalobcovia 1/ a 2/ vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. namietali odôvodnenie a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkom odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s

ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľov, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do ich práva na spravodlivý proces.

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. V odôvodnení svojich rozhodnutí súdy oboch nižších inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odôvodnenie odvolacieho súdu sa vporadúva so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Jeho myšlienkový postup je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že žalovaná 1/ bola - na základe platného odstúpenia od zmluvy o obstaraní zájazdu žalobcami v dôsledku ňou porušených povinností vyplývajúcich z tejto zmluvy - ako cestovná kancelária povinná vrátiť plnenie poskytnuté tretej osobe v jej prospech, avšak medzi žalovanou 2/ a žalobcami 1/ a 2/ nedošlo k uzatvoreniu spotrebiteľskej zmluvy, preto žalovaná 2/ vo vzťahu k žalobcom konala iba ako zástupca žalovanej 1/ a z tohto dôvodu bola žalovaná 2/ iba oprávnená prebrať od žalobcov dohodnutú cenu zájazdu. Ďalej mal odvolací súd za preukázané, že k porušeniu povinností vyplývajúcich zo zmluvy došlo výlučne zo strany žalovanej 1/, a to bez zavinenia žalovanej 2/, pretože žalovaná 1/ neuzatvorila zmluvu o poistení proti úpadku na rok 2016, kedy malo dôjsť k uskutočneniu zájazdu, pričom však v čase uzatvárania zmluvy o zájazde bola žalovaná 1/ v zmysle platných právnych predpisov ešte oprávnená na poskytovanie služieb cestovnej kancelárie. Zároveň je z rozhodnutia odvolacieho súdu zrejmé, že prijatie dohodnutej ceny zájazdu žalovanou 2/ od žalobcov nezakladá právny vzťah medzi nimi, keď žalovaná 2/ prijala dohodnutú cenu zájazdu ako zástupca žalovanej 1/, nakoľko zo zmluvy o zájazde vznikajú práva a povinnosti priamo cestovnej kancelárii ako organizátorovi zájazdu. V neposlednom rade odvolací súd konštatoval, že žalovaná 1/ a ani žalobcovia nenapadli platnosť zmluvy o zájazde a z porušenia zmluvy o zájazde v tomto prípade nevzniklo žalobcom právo na zaplatenie dohodnutej ceny zájazdu od žalovanej 2/. Na základe uvedeného možno konštatovať, že súdy pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenuli vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, z uvedeného je zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru odvolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) všetky náležitosti v zmysle § 393 C.s.p. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že žalobcovia sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňujú a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa ich predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolatelia so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasia a nestotožňujú sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný,

teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

18. Dovolací súd zdôrazňuje, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

19. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobcovia 1/ a 2/ neopodstatnene namietajú, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom im znemožnil uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.).

20. Podľa názoru žalobcov 1/ a 2/ je ich dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., v otázkach, I. či vznikla žalovanej 2/ solidárna povinnosť na zaplatenie žalovanej pohľadávky spoločne so žalovanou 1/, ak nebola zmluvnou stranou zmluvy o zájazde, platbu prijala ako zástupca v mene a na účet zastúpeného a po prijatí platby zastúpená stratila oprávnenie na podnikanie ako cestovná kancelária a či bola povinná túto platbu vrátiť žalobcom už v okamihu, keď sa dozvedela o zániku platnosti poistenia žalovanej 1/ proti úpadku, keď zánik oprávnenia na vykonávanie činnosti cestovnej kancelárie žalovanou 1/ nezavinila; II. či je jednostranný zápočet pohľadávok žalovanou 2/ voči žalovanej 1/ za stavu, keď žalovaná 2/ mala vedomosť o zániku oprávnenia na podnikanie cestovnej kancelárie žalovanou 1/ a za stavu, keď pohľadávka, ktorá bola predmetom započítania nebola podľa zmluvy medzi ňou a žalovanou 1/ ešte splatná platným právnym úkonom a či mohla takýto zápočet vykonať a platbu zinkasovanú od žalobcov si v celom rozsahu titulom zápočtu pohľadávok ponechať; III. či môže vzniknúť zodpovednostný vzťah medzi žalovanou 2/ (ako zástupcom) a žalobcami, ak žalovaná 2/ predávala zájazdy cestovnej kancelárie za stavu, keď vedela o existencii jej nezaplatených pohľadávok voči nej vo veľkom rozsahu, teda či takého konanie možno posúdiť ako konanie s odbornou starostlivosťou a tiež ak žalovaná 2/ najprv uskutočnila jednostranný zápočet, na základe ktorého titulu si ponechala platbu od žalobcov a až následne informovala žalobcov o zániku oprávnenia žalovanej 2/ na vykonávanie činnosti cestovnej kancelárie, teda či konala v súlade s dobrými mravmi.

21. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 C.s.p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

22. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zdefiniuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia

vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

23. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 C.s.p. (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v C.s.p., podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

24. Jednou z obligatórnych náležitostí dovolania je, že v ňom musí byť uvedené, v čom dovolateľ vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania; táto náležitosť je odlišná od dovolacieho dôvodu. Účel tejto požiadavky spočíva pritom v tom, aby sa dovolateľ ešte pred podaním dovolania zoznámil s relevantnou judikatúrou odvolacieho súdu, a aby po zoznámení sa s ňou zvážil, či také dovolanie má šancu na úspech.

25. To znamená, že dovolateľ je zo zákona povinný nielen uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne (a vyložiť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia, porov. § 432 ods. 2 C.s.p.), ale tiež konfrontovať túto nesprávnosť s doterajšou rozhodovacou činnosťou odvolacieho súdu, lebo tomu patrí úloha zjednocovať rozhodovaciu činnosť súdov v civilnom konaní. Podľa toho je dovolateľ povinný vymedziť, v čom vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania; mal by teda uviesť, ktorý z predpokladov vymedzených v § 421 ods. 1 C.s.p. je naplnený a prečo. Povedané inými slovami, dovolateľ je povinný jasne a zrozumiteľne vymedziť relevantnú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu a uviesť, v čom sa odvolací súd odchýlil od tejto relevantnej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, alebo v čom je relevantná rozhodovacia prax odvolacieho súdu rozporná, alebo v čom je potrebné relevantnú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu zmeniť, alebo či ide o právnu otázku dovolacím súdom doteraz nevyriešenú. Prípadne možno prípustnosť dovolania podľa okolností vymedziť i odkazom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu.

26. Najvyšší súd najprv pristúpil k posúdeniu otázky č. I uvedenej v bode 20. tohto uznesenia. Právne posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená, je totiž jadrom dovolacieho konania a je podstatná pre to, či najvyšší súd o dovolaní rozhodne meritórne alebo procesne.

27. Podľa § 741i ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka cestovná kancelária zodpovedá objednávateľovi za porušenie záväzkov vyplývajúcich z uzatvorenej zmluvy bez ohľadu na to, či tieto záväzky má splniť cestovná kancelária, alebo iní dodávatelia služieb, ktoré sa poskytujú v rámci zájazd.

28. Právnu otázku nastolenú dovolateľmi - existencia solidárnej zodpovednosti osoby sprostredkujúcej zájazd v mene a na účet cestovnej kancelárie spolu s cestovnou kanceláriou - možno pokladať za vyriešenú nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 7. júla 2016 sp. zn. I. ÚS 75/2016, so záverom, že „z povahy veci, z vymedzenia obsahu zmluvy o obstaraní zájazdu podľa názoru ústavného súdu teda vyplýva, že vadné plnenie, resp. nesplnenie (neposkytnutie) dojednaných služieb zabezpečovaných aj iným subjektom (napr. na základe zmluvy o províznom predaji) je potrebné pričítať na ľarchu cestovnej kancelárii, na ktorú sa vzťahujú všetky povinnosti a obmedzenia. (...) V uvedenej súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že § 6 zákona o zájazdoch s odkazom na § 52 až § 60 a § 741a až § 741k Občianskeho zákonníka jednoznačne deklaruje zmluvu o zájazde za spotrebiteľskú zmluvu, ktorú nie je cestovná agentúra (provízny predajca) oprávnená uzatvoriť vo svojom mene, ale iba v mene cestovnej kancelárie (sťažovateľky), pre ktorú v danom prípade zájazd sprostredkovala, a to bez ohľadu

na práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvného vzťahu založeného zmluvou o províznom predaji (ktoré ani nie sú objednávateľovi známe). Zmluvným partnerom spotrebiteľa (objednávateľa) je tak cestovná kancelária ako organizátor zájazdu, zodpovednostný vzťah preto existuje medzi cestovnou kanceláriou a objednávateľom.“ Ústavný súd dodal, že nemožno opomenúť ani právnu úpravu zodpovednosti za škodu spôsobenú cestovnou kanceláriou, ktorá sa tejto zodpovednosti môže zbaviť len z dôvodov výslovne uvedených v § 741j Občianskeho zákonníka. Dovolací súd nezistil žiadny dôležitý dôvod, pre ktorý by sa mal odchýliť od týchto záverov, pretože nie sú v rozpore s ustanovením § 741 ods. 1 prvej vety Občianskeho zákonníka, a preto konštatuje, že cestovná agentúra (žalovaná 2/), ktorá sprostredkovala objednávateľom zájazdu (žalobcom 1/ a 2/) zájazd v mene a na účet cestovnej kancelárie (žalovanej 1/), nie je solidárne zodpovedná za záväzky, ktoré vznikli žalovanej 1/ z dôvodu porušenia zmluvných podmienok vyplývajúcich zo zmluvy o obstaraní zájazdu.

29. Predpoklad prípustnosti v tejto časti dovolania žalobcov 1/ a 2/ spočíval v tom, že mala byť posúdená doteraz neriešená právna otázka, čiže bola vymedzená iba vo vzťahu k neexistujúcej judikatúre dovolacieho súdu, resp. k nesprávnemu riešeniu právnej otázky odvolacím súdom. Tento predpoklad však v žiadnom prípade neobstál a týchto dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že žalobcovia 1/ a 2/ v tejto časti dovolania nedôvodne tvrdia, že ich dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

30. Následne najvyšší súd pristúpil k posúdeniu otázok č. II. a III. uvedených v bode 20. tohto rozsudku konštatujúc, že dovolateľmi zadefinované právne otázky by mohli mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. iba vtedy, ak by výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý nebolo ich žalobe vo vzťahu k žalovanej 2/ vyhovené. Žalobcovia však svoju otázku nastolili v situácii, keď bola odvolacím súdom aj v kontexte s vyššie uvedeným právnym posúdením (viď. bod 28 tohto rozsudku) vylúčená existencia solidárnej zodpovednosti žalovanej 2/ (cestovnej agentúry) za záväzky žalovanej 1/ (ako cestovnej kancelárie) a zároveň bola jednoznačne ustálená existencia zodpovednostného vzťahu výlučne medzi cestovnou kanceláriou (žalovanou 1/) a objednávateľmi zájazdu (žalobcami 1/ a 2/). Dovolateľmi nastolené otázky majú v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorých zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Prítom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. Z týchto dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že žalobcovia 1/ a 2/ aj v tejto časti dovolania nedôvodne tvrdia, že ich dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

31. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcov 1/ a 2/ zamietol podľa § 448 C.s.p. ako dovolanie, ktoré nie je dôvodné.

32. Žalovaná 2/ bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

33. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.